

MARIBORSKI

VEČERNIK

Cena 1 Din

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2480
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglaš po ceniku / Oglaš
sprejema tudi oglašni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.400

„JUTRA“

Največji proces naše dobe

Senzacionalen obnovitveni kazenski proces pred mariborskim okrožnim sodiščem — Podobnega ne pozna naša justica — Ivan in Joža Merkuci ter Miha Zemljič, obsojeni pred desetimi leti pred mariborsko poroto na smrt na vešalih in do smrtno težko ječo, ponovno dokazujejo, da niso krivi nasilne smrti neznanca, najdenega pred 15 leti v Benediškem gozdu
Krvava pot izpod vešal skozi grozo težke kazni do ponovne razprave

Danes dopoldne ob pol deveti uri se je pričel pred velikim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča senzacionalen obnovitveni proces v razsodbi mariborskega porotnega sodišča, ki je po tri dni trajajoči razpravi 19. septembra 1926 spoznalo za krive zavratnega umora neznanega moškega, katerega truplo so našli 7. septembra 1920. leta v Benediškem gozdu, in sicer posestnika Ivana Markucija, njegovega brata Jožeta in Mihaela Zemljiča ter ženo Ivana, Ano Markucijevo. Na podlagi krivdoreka in ko so porotniki potrdili skoro vsa glavna vprašanja s soglasnim »da«, je sodišče osvobodilo Ivana Markucija po § 136. k. z. na smrt na vešalih, Jožeta Markucija in Mihaela Zemljiča po § 136. k. z. z ozirom na §§ 35. in 50. k. z. na do smrtno težko ječo s poostriževami in sicer z enkratnim postom in trdim ležiščem vsak mesec in temnico ob vsaki obletnici umora, Ano Markucijevo pa na tri leta težke ječe s poostriževami. Ivan Markuci je bil pozneje pomiloščen na do smrtno ječo. Nad glavami obtožencev se je zgrnila temna usoda in za njimi so se zaprla težka vrata mariborske kaznilnice.

Med tem časom pa se je posrečilo toliko novih momentov, ki spodbijajo ve rodostojnost obremenilnih prič, da je apelacijsko sodišče dovolilo obnovo kazenskega procesa. Mariborsko okrožno sodišče je mimo drugih zakonitih določil, odredilo celo rekonstrukcijo kritičnega dogodka na Markucijevem domu in si pridobilo s tem novih dokazov, ki bodo s pridom služili ponovni razpravi. Za razpravo, ki bo trajala predvidoma tri dni in bo zaslišanih nad 60 prič, je med domačini, ki so prepričani o nedolžnosti obtožencev in v mestu ogromno zanimanje. Po izjavah naših pravnikov je obnova procesa edinstven primer v naši kriminalistiki in ne pozna podobnega kronika naših sodišč.

Skrivnost mrtvec v Benediškem gozdu

Sanjava je okolica Sv. Benedikta, ki araljuje v osrčju Slovenskih gor. Po gričih in vzpetinah se razprostirajo gozdovi, na obronkih pa so travniki in njive. Dobrih deset minut od farne cerkve se proti zahodu vlede Benediški gozd. Skozi gozd pelje ozka vozna steza k Sv. Trojici, nekoliko nižje ob njej pa teče majhen potoček, podoben izviku. V Benediškem gozdu je 7. septembra 1920. leta nabirala rano zjutraj gobe 13letna Lizika Jesovnikova in našla precej globoko v gozdu v potočku — mrtveca. Tega se je silno prestrašila in obvestila svoje starše, ki so šli po trojiške orožnike. Še istega dne se je podala na kraj strahotne najdbe lenarška sodna komisija.

Sodna komisija je ugotovila, da so bile rane, ki jih je imel mrtvec na glavi, na vratu in tilniku absolutne smrtno, in da je zločinec pobil svojo žrtev z ostro, precej široko sekuro. V globokih ranah je bila strjena kri, 12 korakov od trupla pa je ležal med listjem odsekan kazalec desne roke. Na truplu je komisija opazila mrliške pege, iz česar je sklepala, da je truplo ležalo v gozdu že nekaj dni. Pri

mrtvecu so našli v časopisni papir zavrtih 11 srebrnih kron, na roki pa je imel tanek zlat prstan z rdečim kamnom. Oblečen je bil v predelano avstrijsko vojaško suktnjo, obut pa v predelane vojaške čevlje s podkovnicami na petah. Obraz je imel gladko obrat. Ker komisija ni mogla nikjer najti sledov krvi, se po njenem mnenju grozen zločin ni odigral v gozdu, marveč so zločinci pobili svojo žrtev kje drugje in jo zavlekli umorjeno v Benediški gozd. Po razteženju so truplo neznanca pokopali na pokopališču pri Sv. Benediktu.

Varnostne oblasti so pričele z vso vnemo poizvedovati, kdo bi bil umorjenec in kdo je zverinski storilec. Ljudska fantazija je videla v umorjenem neznanega trgovca, prekupčevalca, ujetnika, tihotapca, itd.

Vse domneve, da je bil umorjenec neki trgovec iz Gradca, da je bil trgovec iz Čakovca, da je bil Prekmurec in da je bil morebiti neki Poljak, Božun po imenu, ki je bil za časa vojne nastavljen v Studencih, so se razblinile v nič. Ljudje so nekaj časa resno govorili o nekem tihotapcu, ker so po poti skozi Benediški gozd hodili takrat, ko je v teh krajih tihotapstvo bujno cvetelo, tudi mnogi tihotapci. Toda vse govorice so bile brez podlage. Tudi po obleki mrtveca niso mogli prepoznati. Verjetno je, da so zločinci svojo žrtev preoblekli, da bi na ta način zakrili za zločinom vsako sled. Znano je, da so ljudje še nekaj let po vojni nosili predelano vojaško obleko in obutev. Dolg imenik pogrešancev, domačin in tujih, je zbral odvetnik dr. Komavli, pa nobeden ni bil identičen z umorjencem v Benediškem gozdu. Še danes ni njegovo ime dognano in tudi najbrže nikdar ne bo, ker niso trupla pred pokopom fotografirali. Le po fotografiji bi ga morebiti kdo prepoznal, tako pa je nesrečnež vzel vse skrivnosti s seboj na oni svet. Ime mrtveca je zavito v debelo kopreno tajnosti, ob kateri se še danes, po 15 letih bujno pase ljudska fantazija.

Važna je tudi ugotovitev komisije, da je v noči na 7. septembra drževalo in da je bilo listje razbrskano med gozdno stezo in potokom, kjer je ležalo truplo. Omenili smo že, da ni bilo opaziti krvavih sledov ne na stezi in ne ob potoku. Pač pa je baje opazila neka ženska sledove krvi dan preje, ko so našli truplo in sicer na spodnji pešpoti, preko katere teče potok. Čudno se ji je zdelo, in šla je pogledat nekaj korakov ob potoku v gozd, prepričana pa je bila, da je to živalska kri, ker pač ni slutila, da leži približno sto korakov višje v potoku človeško truplo.

Prokletstvo Markucijeve hiše

Iz Vidma se je preselil stari Markuci (Marcuzzi) približno pred petdesetimi leti v naše kraje. Kot opekar je delal nekaj let v Gornji Radgoni, nato pa si kupil 20 oralov veliko posestvo v Drvanji pri Sv. Benediktu. Tu si je ustvaril majhno opekarno in zalagal domačine z opeko. Domačini so ga zaničevali kot Italijana, kot privandranca, čeprav je bil s svojo družino silno pobožen in

bogaboječ človek. Ko mu je umrla žena, je gospodaril s svojima sinovoma Jožefom, ki je bil še rojen v Italiji, in Ivanom ter Ivanko, ki pa sta zagledala luč sveta v našem kraju. Nad njegovimi tremi otroci se je zaklela žalostna usoda. Hčerko Ivanko, ki je bilo tako dekle, da je govorilo o njej devet far, je zapeljal njen izvoljenec in jo 11. maja 1905, nekaj dni pred porodom na krut način v samotnem gozdu umoril. Stara je bila šele 18 let in je stari Markuci v spomin žrtvi mlade ljubezni, zgradil blizu svoje hiše lično kapelico. Prav tako žalostna usoda njegovih dveh sinov Ivana in Jožefa, pa je že znana.

Markucijeva hiša stoji na položnem, bolj strmem pobočju skoro uro hoda od Sv. Benedikta. Proti vzhodu ji zapira pogled precej visok grič, po katerem se razprostira tako imenovana »zlodejeva puša«. Tik ob hiši pa pelje občinska cesta. Kdor pozna tragedijo te skromne in samotne kmetske hiše, se mu zdi, da še danes ždi nad njo prokletstvo usode. Tu gospodarita danes Anton Kraner in njegova žena Rozina, hčerka na do smrtno ječo obsojenega Ivana Markucija. Po obsodbi je bilo posestvo na dražbi prodano in ga je kupil Kraner za 60 tisoč dinarjev. Pri njiju živi še danes stari Markuci, ki je kljub redki starosti 93 let, še čil in zdrav.

Stari Markuci se je nekaj tudi mnogo pečal s frgovino. Ko sta sinova prišla iz vojne, je Ivan prevzel posestvo. Kakor oče, sta tudi sinova barantala z vsemi mogočimi stvarmi in pri tem dobro služila. Domačini so ju sovražili. In to sovražstvo je imelo za oba usodne posledice.

Kdo je morilec

Orožniki so pričeli takoj po zločinu intenzivno poizvedovati za storilci. Njihov posel je bil silno težaven, ker niso mogli ugotoviti identitete umorjenca. Pa tudi se je prva leta po vojni dogajal zločin za zločinom, kar je spravljalo ljudi iz ravnotežja in se tudi često niso zavedali hudih posledic, ki bi jih utegnil povzročiti njihov jezik. Sumili so tega in onega, pravih dokazov pa niso imeli. Zasliševali so ljudi tu in tam in nobenim indicijam niso mogli priti na sled, dokler se ni sredi februarja 1921. oglašil pri njih neki Majcenič in jim naznanil, kaj govori kovač Štefan Geček.

Iz uradnih zapisov je razvidno, da je Geček trojiškim orožnikom prvotno izjavil, da ničesar ne ve in da mu je znano samo to, kar govore drugi ljudje. Orožnikom iz Negove pa je pripovedoval, da je videl, kako so nekaj dni pred praznikom Male gospojnice, in sicer po noči okrog 11. ure na Markucijevem dvo dišču nakladali trije moški na voz truplo. Pri nakladanju jim je svetila z lučjo neka ženska. Truplo so pokrili z vrečami, vpregli v voz konja in se odpeljali v smeri proti Benediškem gozdu, kjer so drugo jutro našli v potoku neznanega umorjenca.

Na podlagi teh Gečkovih govoric so orožniki in drugi polovici februarja 1921 aretirali Ivana Markucija, njegovega brata Jožeta in njegovo ženo Ano. Nekaj

dni so jih zasliševali na okrajnem sodišču pri Sv. Lenartu. Ker jim pa niso mogli ničesar dokazati, so jih izpustili na svobodo. Vkljub temu pa orožniki niso prenehali poizvedovati za zločinci. Še pred aretacijo Markucijev so zasliševali priče v Krmekovi gostilni pri Sv. Benediktu. Med njimi je bil zaslišan tudi Fr. Rola, katerega hčerka je imela v namenu Krmekovo gostilno, ni pa vedel ničesar povedati o krivdi Markucijevih, zlasti ne o Jožefu Markuciju, ki je bil njegov stalen gost. Ko pa se je Jože Markuci leta 1922 oženil z neko Ivanko, je bilo njunega prijateljstva konec. Naravnost presenetljive pa so poznejše Roline izpovedbe, ki so bile usodne za vse Markucijeve. Prav tako pa bo razočerala tudi Jožefova žena Ivanka, s katero je le kratak čas užival zakonsko srečo. Nastopile bo kot obremenilna priča proti lastnemu možu.

Mariborska policija na delu

Neprestana in več let trajajoča zasliševanja ter prazne ljudske govorice in hudobni jeziki so napravili orožnike popolnoma skeptične. Ko pa se je l. 1926, skoro po šestih letih, odkar so našli truplo neznanca v Benediškem gozdu, zglašil pri mariborski policiji krošnjar Oton Cizic in razkril neke skrivnosti, je stopila v akcijo mariborska policija. Policija je povabila najprej Lizo Kovačičevo in pričelo se je znova dolgotrajno zasliševanje številnih prič. Kovač Štefan Geček se je vsega prav živo spominjal, Liza Kovačičeva je vedela povedati, da ji je vso skrivnost razkrila pravzaprav Zemljičeva žena Ana, France Rola pa je imel v rokah najboljšo dokaze. Njemu je pripovedoval Jože Markuci, ko sta bila še prijatelja, kako se je izvršil umor. Pravi je, da so nekega človeka umorili prokleti »Bačkovci«. Ko je bil neznanec v kleti in ko si je k sodu nagnjen natakaj pijačo, so ga lopnili od zadaj s sekuro po glavi. Mrtvega so vrgli na voz, pokrili z vrečami in ga odpeljali v gozd. Še pred umorom so ga obrili in preoblekli v vojaško suktnjo. Odvezli so mu 80.000 goldinarjev, ki jih je imel pri sebi. Zbranga je bilo tako dovolj obtežilnega gradiva in mariborsko okrožno sodišče je dovolilo obnovo kazenskega postopka proti osumljencem.

Trije Markuciji in Miha Zemljič pred mariborsko poroto

Uvodoma smo že omenili, da je porotna razprava trajala tri dni, in sicer 17., 18. in 19. septembra 1926. Razpravo je vodil deželni sodni svet, dr. Pihler v navzočnosti drž. sod. svet. Seržca in dr. Tomoška kot sodnikov in sodniškega priprav. Kežarja kot zapisni karja. Obtožbo je zastopal državni tožilec dr. Zorjan, obtožence: Ivana Markucija, njegovega brata Josipa in Ivanovo ženo Markucijevo ter Miha Zemljiča pa sta branila odvetnika dr. Komavli in dr. Lašič.

Vsi štirje obtoženci so bili obtoženi hudodelstva zavratnega roparskega umora. Jože Markuci pa še zaradi kršitve zakona o posesti in nošenju orožja. Vsa vprašanja o krivdi so odločno zanikali in trdili ves čas razprave, da so nedol-

žni. Priče pa so izpovedale drugače. Kovač Štefan Geček je dosledno pričeval, da je videl v noči 2 ali 3 dni pred Malo gospojnico, vsekakor pa v noči na 7. septembra 1920., kako so na Markucijevem dvorišču nakladali trije moški na voz truplo. Slišal je celo, kako jih je nekdo priganjal z besedami: »Subito, subito, cariola!« Pri nakladanju je moškim svetila z lučjo neka ženska. Videl je tudi, kako so moški pokrili truplo na vozu, vpregli konja in se odpeljali v smeri proti Benediškem gozdu, kjer je drugo jutro našla mrtveca Ješovnikova Lizika. Nadalje je Geček pričal, da je kritično noč svetila luna in da je ob njenem svitu, skrivaj prislonev ob neko silvo, iz neposredne bližine, opazoval strahoten dogodek na Markucijevem dvorišču.

Liza Kovačičeva je trdila, da ji je Ana Zemljičeva pripovedovala, da sta odšla njen mož Miha in Ivan Markuci 3. septembra 1920. po nekega trgovca, za katerega je Miha nakupoval slive in jabolčnik in da sta prišla s trgovcem 5. septembra k Markucijevim, kjer so v noči na 6. septembra skupno popivali do belega dne. Zvečer 6. septembra je Miha zopet šel k Markucijevim. Okrog polnoči pa je prišel vasovat k Lizi in jo vabil v Maribor, nakar sta se Miha Zemljič in Ivan Markuci v družbi nekega moškega odpeljala proti Mariboru, kjer jih je srečal ob 7. uri zjutraj v Črnem lesu Lizin mož Jože.

France Rola in nekatere druge priče, pa so vztrajale pri izpovedbah, ki so jih dale policiji in orožnikom.

V senci vešal

Porotniki so na vsa štiri glavna vprašanja, ki so se glasila takole:

»Ali so Ivan Markuci, Jože Markuci, Ana Markucijeva in Miha Zemljič krivi,

da so v noči na 6. septembra 1920 v Drvarji dogovorno in v medsebojnem podpiranju usmrtili z zavratnimi udarci sekire po imenu še neznanega moškega z namenom, da bi se polastili s silo njegove imovine«, odgovorili soglasno: »Da!«

Na podlagi izreka porotnikov, ki ni bil niti nejasen, niti nepopoln, niti sam sebi nasprotujoč bi moralo sodišče obsoditi Ivana Markucija, njegovega brata Jožefa in Miho Zemljiča na smrt na vešalih. Ano Markucijeva pa na 20 let težke ječe. Z ozirom na obsodbo Jožefa Markucija in Miho Zemljiča po umoru pred lenarškim sodiščem, je sodišče slednjima dveh odmerilo le dosmrtno težko ječo, Iv. Markuciju smrt na vešalih, njegovi ženi Ani pa tri leta težke ječe, upoštevajoč njeno neoporečnost.

Ivan Markuci je bil pomiloščen smrtne kazni, ki se mu je spremenila v dosmrtno težko ječo s poostitvami. Tako je bila bridko maščevana nasilna smrt neznanca v Benediškem gozdu.

Trinajst uničenih življenj

Po obsodbi je prišlo prekletstvo tudi na otroke obsojencev in na njihove domačije. Markucijev je rešil viničarski sin Anton Kraner, ki se poročil s hčerko obsojenega Ivana Markucija. Trpkajša usoda pa je doletela Zemljičevo domačijo, ki jo je kupil na sodni dražbi neki čevljar. Šestero Zemljičevih nedorastlih otrok je padlo na ramena njegovega svaka Josipa Peklarja. Zemljičeva žena je odšla za kruhom že pred leti v Francijo, Ivana Markucija žena si služi kruh pri nekem posestniku pri Treh Kraljih. Žena Josipa Markucija pa se prav tako težko bori z vsakdanjim življenjem.

Ka' pravi državni pravdnik

Kaj pravi državni tožilec?

Državni tožilec g. dr. Hoinik je ob začetku današnje razprave prečital obtožnico, in sicer so obtoženi:

Ivan Markuci, rojen dne 25. decembra 1887 v Zgornji Ročici, oženjen, posestnik v Drvanji; **Jožef Markuci**, rojen 14. marca 1875 v Budi (Italija), oženjen, bivši posestnik in **Mihael Zemljič**, rojen 29. septembra 1889 pri Sv. Benediktu v Slovenskih goricah v Bačkovi, da so v noči na 6. septembra 1920 v Drvanji sporazumno kot sosterilci po zrelem preudarku in iz koristoljubja usmrtili še neznanega moškega na ta način, da so mu z udarci s sekiro zlomili lobanjo, presekali dihalnik in požiralnik ter je radi tega nastopila takojšnja smrt radi otrpnjenja možganov. Svojo obtožbo je g. državni tožilec obrazložil tako-le:

Zjutraj dne 7. septembra 1920 je našla 13-letna Elizabeta Ješovnikova pri nahiranju gob v Benediškem gozdu truplo umorjenega moškega. Truplo je bilo zavlečeno od gozdne ceste ter položeno preko potoka, ki je oddaljen od cešte 41 korakov. Truplo je bilo oblečeno v vojaško bluzo in ozke hlače ter obuto v predelane vojaške čevlje. Lice je bilo gladko obrito. Sodna zdravnik sta ugotovila 4 smrtne poškodbe na glavi, eno na vratu in 5 na tilniku. Prebita je bila lobanja in poškodovani možgani. Presekan je bil dihalnik in požiralnik. Kazalec desne roke je bil v drugem členu odsekan. Vse poškodbe so bile prizadete z ozko sekuro od zadaj, na roki pa je zadobil pokojni poškodbe takrat, ko je dvignil roko v svrno obrambo. Poškodbe na vratu in tilniku so bile najbrže prizadane takrat, ko je pokojni že ležal. Kdo je bil umorjen, se ni dalo ugotoviti, obstoja pa domneva, da je bil kakšen trgovec ali tihotapec. Takoj v začetku je padel sum na družino Markucijev v Drvanji, ker je uživala slab glas in se je bavila s tihotapstvom. Meseca februarja 1921 so orožniki aretirali Ivana, Jožefa in Ano Markucijeva, poizvedbe pa niso zamogle ugotoviti krivde, radi česar je bilo postopanje ustavljeno. Leta 1926 je bila dovoljena na predlog novih dokazov obnova kazenskega postopanja zoper imenovane tri Markucijeve in je bila potem preiskava razširjena tudi zoper zakonca Mihaela in Ano Zemljičevo. Tekom preiskave se je ugotovilo na podlagi pričanja Štefana Gečka,

da so v noči na 6. september 1920 pri hiši Ivana Markucija trije moški nakladali na voz človeško truplo. Eden od teh treh je priganjal nakladanje z besedami: »subito, subito, karjola«. Pri tem je neka ženska svetila. Truplo so pokrili z nečim in odpeljali črnim konjem v smeri proti Benediškem vrhu, kjer je bilo potem drugo jutro najdeno.

Priča **Liza Kovačičeva** je dosledno izpovedala, da ji je Ana Zemljičeva pravila, da sta Ivan Markuci in Mihael Zemljič odšla 3. septembra 1920 po trgovca, za katerega je nakupoval Zemljič slive, jabolčnik, vino itd., ter da sta prišla dne 5. septembra 1920 z njim k Ivanu Markuciju v Drvanjo, kjer so ponoči nato popivali v kleti. Okrog polnoči na 6. september 1920 je prišel k Lizi Kovačičevi in jo vabil na vožnjo v Maribor. Mihael Zemljič, češ, da se lahko pelje z njim, poprej pa da so vozili nekaj na Benediški vrh. V resnici so se potem vozili proti Mariboru Janez Markuci, Mihael Zemljič ter še eden in jih je srečal zjutraj 6. septembra 1920 v Črnem lesu pri Sv. Lenartu Jožef Kovačič. Očividno so se vozili imenovani radi tega v Maribor, da dokazeta Ivan Markuci in Mihael Zemljič svoj alibi. Ta slutnja je pravilna, kajti ko so tekle poizvedbe proti Markucijem, je prišel Mihael Zemljič k Kovačičevima ter rekel, da lahko v slučaju, da tudi njega osumijo, pričata, da ga je Jožef Kovačič srečal v Črnem lesu. Ugotovljeno je tudi, da so sedanjim obtoženci takoj po umoru neznanega moškega postali bogati. Izpovedba Lize Kovačičeve je podprta z izpovedbo priče **Ane Šrol**, ki pravi, da je prišel v kritičnem času Ivan Markuci na polje ter pravil, da imajo doma nekega gospoda, ki šteje denar. Značilna pa je izpovedba priče **Franceta Role**, ki pravi, da je Jožef Markuci mnogo popival in zapravljal denar ter da je nekega večera pri njem pripovedoval, kako se je vršil predmetni umor. Pravil je, da so onega človeka umorili »ti prokleti Bašovci«, t. j. Ivan in Ana Markuci ter Mihael Zemljič, ki so iz Bačkove. Ko si je namreč v kleti natakala neznanec pijsko in bil pripognjen k sodu, so ga udarili s sekuro po glavi od zadej, ga vrgli nato na voz in ga pokrili z vrečami, da bi ne bilo sumljivo, ter ga zapeljali nato v Benediški gozd, poprej pa da so ga še obrili in preoblekli v vojaško bluzo,

denarja da je imel 80.000 goldinarjev. Ta izjava pa se popolnoma strinja z zdravniškim izvidom. Navzlic temu, da so obtoženci odločno zanikali dejanje in skušali dokazati svoj alibi, je vendar porotno sodišče v Mariboru dne 19. septembra 1926 izreklo sodbo v tej smeri, da so Ivan in Jožef Markuci ter Mihael Zemljič krivi umora v smislu § 134 ter § 135-1 in 2 a k. z., Ana Markucijeva pa v smeri § 137 k. z.

Zoper sodbo vložena ničnostna pritožba od strani obsojencev pa ni imela uspeha. Ko je postala sodba pravomočna, je stvar nekoliko časa mirovala, nato pa sta zahtevala meseca novembra 1933 obsojenca Mihael Zemljič in Ivan ter Jožef Markuci obnovitev kazenskega postopanja in je okrožno sodišče v Mariboru izreklo dne 18. septembra 1934, da je obnova kazenskega postopanja v pogledu obsojenih Ivana in Jožefa Markucija ter Mihaela Zemljiča zaradi hudo delstva zavratnega roparskega umora umestna in to v glavnem radi tega, ker da navedba glavne obremenilne priče Štefana Gečka ni povsem zanesljiva. Izvršen je bil 28. marca 1935 ogled na licu mesta in je prišla sodna komisija do zaključka, da je nemogoče z vso sigurnostjo razločiti in opaziti, kaj se godi na dvorišču, posebno ne poznati oseb,

ki se na dvorišču nanajajo in predmeta, ki ga nosijo. V najboljšem slučaju, da se mora reči, da je zmeta ne samo mogoča, temveč verjetna.

Navzlic vsem tem zaključkom pa vztraja državno tožilstvo pri svoji obtožbi. Kajti nemogoče je, sedaj napraviti ogled pri popolnoma drugih razmerah. Priča Štefan Geček vztraja tudi sedaj pri svojih trditvah in ni nobenih dokazov, da bi bil Geček govoril dosedaj neresnico. Možno je, da je po tolikih letih nekaj pozabil, toda to, kar je prvotno trdil, to je smatrala tudi kasacija za resnično. Tudi ni nobenih protidokazov za to, da bi bil priča Franc Rola krivo pričal. Če pa se kaj takega verjame, je bilo dejanje izvršeno tako, kakor je obtoženi Jožef Markuci pravil in kar je potrdil tudi Štefan Geček. On trdi, da so bili trije moški, pozneje se je izkazalo, kdo so to bili. Vsi pa so postopali sporazumno, kajti vedeli so, zakaj da se gre in hoteli so to tudi izvršiti, pri čemer je vseeno, kdo da prizadajal smrtne poškodbe neznanu. Tudi je značilno, da se obsojena Ana Markucijeva ne pritožuje. Ako se vse to upošteva, se mora priti do zaključka, da so imenovani obtoženi izvršili nad neznanim umor iz koristoljubja in je zato obtožba utemeljena.

Pričetek senzacionalnega obnovitvenega procesa

IVAN IN JOŽEF MARKUCI TER MIHA ZEMLIČ PONOVO DOKAZUJEJO SVOJO NEDOLŽNOST. NA PREDSEDNIKOVO VPRAŠANJE, ALI SO KRIVI, SO JASNO IZPOVEDALI »NE!« ČITAN JE RAZNIH ZAPISKOV IN ZASLIŠEVANJE GLAVNIH OBREMENILNIH PRIČ.

V istem vrstnem redu, kakor pred 10 leti, sedijo danes na zlatih klopi pred velikim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodnika zaradi zavratnega umora v Benediškem gozdu na dosmrtno ječo obsojeni Ivan in Jožef Markuci ter Miha Zemljič, da bi ponovno dokazali svojo nedolžnost. Senzacionalen proces vodi okrožni sodnik g. dr. Josip Lenart, prisednika pa so okrožni sodniki gg.: dr. Senior, dr. Lešnik, Josip Kolšek in dr. Kovča, zapisnikarja sodniški pripravnik Stanko Hribar, obtožbo zastopa državni tožilec dr. Franc Hoinik, vse tri obtožence pa ponovno brani odvetnik dr. Komavli.

Ob 9. uri, ko je bil v nekdanji porotni dvorani visoki sodni senat že zbran, sta pripeljala dva paznika vse tri obtožence. Zemljiča je silno izdelala težka ječa in je tako slab, da mu je moral pri hoji pomagati paznik. Za zidovi sta v teh dolgih letih osivela tudi oba Markucija, vendar sta še dokaj čila. Zemljič je močne postave, črnih las, močnih brk in prikupljivega obraza. Obema Markucijema se pozna, da nista našega rodu in sta v ječi izgubila skoraj vse lase. Posebno čil je videti Ivan Markuci, dočim se njegovemu bratu Jožefu že močno pozna starost.

Za razpravo je v mestu veliko zanimanje in so vsi sedeži v dvorani oddani. Prve klopi so rezervirane za poročevalce listov in štejne priče, ki bodo zaslišane obnovitvenega procesa.

Pri generalijah so vsi obtoženci jasno odgovorjali na predsednikova vprašanja, le Jože Markuci nekoliko slabo sliši in je zato moral pristavljati uho. Predsednik jim je tudi povedal, da sedijo v kaznišču že skoro 10 let in da je kasacija sodišče razveljavilo takrat obsodbo mariborskega porotnega sodišča ter obsodilo vse tri na smrt na vešalih in da so bili na poznejšo prošnjo pomiloščeni na dosmrtno težko ječo s poostitvami. Nato je prosil predsednik senata državnega tožilca, naj prečita obtožbo.

Zanimive ugotovitve ponovne preiskave

Sodniški pripravnik g. Stanko Hribar je kot zapisnikar nato prečital najprej obrazložitve, zakaj je kasacijsko sodišče dovolilo obnovo kazenskega procesa proti obema Markucijema in Mihi Zemljiču. Uvodoma poudarja kasacijsko sodišče, da ni podanih nobenih stvarnih dokazov, ki bi mogli obremeniti vse tri obtožence n da so tudi vse indicije silno površne. Kasacijsko sodišče celo meni, da sta si glavni obremenilni prič Štefan Geček in Liza Kovačičeva natančno po

pratiki vzbujala spomine in da sta pozneje tudi tako pričevala. Važna za nedolžnost vseh treh obsojencev pa je indicija, da bi mogel biti zločinec kdo drugi. V tej zvezi omenja kasacijsko sodišče nekega Kurnika in Beneta. Tudi naroka kasacijsko sodišče mariborskemu velikemu kazenskemu senatu, naj tekom glavne razprave točno ugotovi verodostojnost posameznih prič, ker so se pojavili številni in konkretni dokazi, ki njihovo verodostojnost pričevanja močno izpodpirajo. Tako je omenjeno v obravnavi, da sta glavni prič Štefan Geček in Liza Kovačičeva skrajno nezanesljivi in neverdostojni.

Oba Markucija in Zemljič: »Nismo krivi!«

Predsednik senata okrožni sodnik g. dr. Lenart je po prečitani obrazložitvi kasacijskega sodišča vprašal vse tri obtožence Ivana in Jožefa Markucija ter Miho Zemljiča ali so krivi zločina, ki je bil pred 15 leti izvršen v Drvanji pri Sv. Benediktu. Vstali so vsi trije, Zemljiču je moral pomagati na noge paznik, in glasno izjavili drug za drugim »Ne! Nismo krivi!« Nato je predsednik velel poklicati priče, ki bodo zaslišane tekom današnjega dne. Prišli so po vrsti Štefan Geček, že priletel sključen mož, sivih las in povešenih brk, močno zgubancenega lica, po rodu Prekmurec, nato Liza Kovačičeva, že priletna majhna ženi ca, temne polti, spicaste nosa, France Rola, majhen in zgovoren mož, Rozina Kranerjeva, hčerka obsojenega Ivana Markucija, postavna kmetica in vsi ostali po vrsti sami starejši ljudje, katerih obleka pričča, da zelo ubogo živijo v svojem kraju.

Vse priče je predsednik senata opozoril na svetost prisege in jim naročil, da morajo po resnici pričati. To je naročil zlasti Gečku, Lizi Kovačičevi in njenemu možu Jožefu, ki se je pri tem naročilu nekoliko nasmejal. Zagovornik obtožencev je ob tej priliki obvestil predsednik, da grozi Liza Kovačičeva s tožbo vsem tistim pričam, ki bi se drznile izpodbijati njeno verodostojnost. Sledilo je nato čitanje najrazličnejših zapiskov iz porotne razprave sodnih in drugih izvedencev, ki je trajalo ves dopoldne. Ob 1. uri je bila dopoldanska razprava prekinjena.

Darujte za spomenik Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja v Mariboru!

Mariborske novice

Tragedija mladega dekleta

LJUBIMCA ZABODLA Z NOŽEM V TREBUH, Z OTROKOM PA SKOČILA V MURO. OTROK UTONIL, DEKLE SE JAVI PREISKOVALNEMU SODNIKU.

Vsa zbegana in preplašena se je javila 23letna tovarniška delavka Zofka Lilekova iz Sladkega vrha pri mariborskem državnem tožilstvu ter pripovedovala naslednjo tragično zgodbo:

»Moj oče je imel v Šmartnem manjše posestvo, katero pa je s pijančevanjem in kvartanjem zapravljal. Vsa družina s tremi otroci smo se tedaj raztepli po svetu. Jaz sem odšla delat v papirnico na Sladkom vrhu, v kateri še sedaj delam. Še ko sem bila doma, sem si bila dobra z Jožefom P., s katerim sem imela tudi nezakonsko hči Ernestino, ki se je rodila 26. novembra leta 1930. Odkar sem v tovarni, to je približno 3 leta, pa se poznam z Jožefom Cvajdigom. Vsa tri leta sva se dobro razumela in je prihajal k meni vsako noč. Pred kakimi 14 dnevi so mi začeli ljudje pripovedovati, da hodi z neko drugo deklico, ki je tudi delavka v omenjeni tovarni. Hotela sem se prepričati, koliko je na tem resnice, ter sem ga pred tovarno čakala. To je bilo prejšnji petek. Ko sem videla, da je Cvajdiga šel z Notburgo P., me je zgrabila takca jezca, da sem ji iztrgala iz rok pol-litrsko steklenico ter jo udarila z njo po glavi. Nato sva šla s svojim ljubincem naprej proti svojemu domu. Ko pa je čas

nekaj jasa Cvajdiga hotel oditi z doma, da bi obiskal P., sem ga na cesti ustavila ter ga stavila na odgovor. V hipni zmedenosti, sem izvlekla iz žepa nož ter z njim Cvajdigi prerezala trebuh. Po dejanju sem šla k svojim staršem, vzela svojega otroka, ter se odpeljala v Maribor, kjer sem mislila končati svoje življenje v Dravi. V nedeljo sem ves dan begala po mestnih ulicah proti večeru pa sem si zaželela, da bi še enkrat videla svojega ljubimca. Peljala sem se z vlakom ob pol 19. uri v Št. III, od koder sem šla peš na Sladki vrh. Med potom pa sem zvedela, da so Cvajdigo prepeljali z rešilnim vozom v mariborsko bolnišnico ter sem bila zaradi tega tako žalostna, da sem sklenila, da bom s svojim otrokom skočila v Muro. Okrog polnoči sem prišla do Mure, prejele od zadržaj otroka čez pas ter skočila z njim v reko. Znašla sem se čez nekaj časa na nekem kamnu. Prišla sem k zavesti in odšla domov, kjer so mi starši svetovali, naj se sam javim sodišču. Otroka nisem več videla ter menim, da je utonil.

Ko je preiskovalni sodnik g. Kramer poslušal to tragično zgodbo, je odredil, naj se nesrečno dekletu pridrži v zaporu.

Z današnjo številko se »Mariborski večernik Jutra« zopet tiska v Mariboru. Radi tehničnih ovir se priljubljeni roman »Sida Silanova« ni mogel za današnjo številko natisniti, pač pa bo od jutri naprej zopet redno izhajal. Ravno pričetega romana »Slovenskega Naroda« »Žid Süss«, ki je radi začasne združitve našega lista s »Slovenskim Narodom« izhajal točasno tudi v »Večerniku«, nam spričo sedanjega manjšega obsega žal ne bo več mogoče priobčevati.

UREDNIŠTVO LISTA.

Svečana otvoritev nove Pohorske postojanke

Pri Sv. Treh kraljih je bila preteklo nedeljo svečana blagoslovitev nove Pohorske postojanke, ki jo je z velikimi žrtvami gradila slovenjebistriška podružnica Slovenskega planinskega društva. Nova koča, ki leži v krasni legi, je lesena stavba, v kateri pritličju je gostilna in stanovanje gospodarja, v manjzadnih pa je več sob pod streho pa skupno ležišče za turiste.

Ob sodelovanju pevskega društva »Lipa« iz Slov. Bistrice in ob asistenci župnika iz Tinja in Kebelja je ob 10. knezoškof g. dr. Tomazič bral planinsko sv. mašo, nakar je blagoslovil planinsko kočjo. V imenu SPD podružnica Slov. Bistrice je nato g. dr. Jagodič pozdravil številne turiste in zastopnike državnih samoupravnih in kulturnih organizacij, in sicer knezoškofa dr. Tomaziča, podbana dr. Pirkmajerja, sreskega načelnika Makarja, kapetana Kristofliča kot zastopnika mestnega poveljnika Slov. Bistrice, mestnega župana dr. Lipolda, župana dr. Pučnika iz Slov. Bistrice, narodna poslanca Gorjnjaka in Gajška, predsednika mariborske sekcije Jug. avtomobilskega kluba Ferda Pinterja, ravnatelja Loosa za Touring klub, inž. Slajmerja za mariborsko podružnico SPD, višjega dež. kontrolorja Gajška za zadrugo »Ribniška kočja«, šefzdravnika dr. Sekulo za mariborsko ribarsko društvo, ravnatelja dr. Tomiška za centralno upravo SPD in »Planinskega vestnika«, ravnatelja Detelo kot zastopnika tiska, Zorzuta za »Pohorski dom«, Ferd. grofa dr. Attemsa za lovsko društvo ter zastopnika podružnic SPD Ruše in Konjice. Nato so spregovorili podban g. dr. Pirkmajer, ravnatelj dr. Tomišek, inž. Slajmer in Zorzut. Ves dan je bilo okrog idilične kočje veliko vrvenje in se računa, da je svečani otvoritvi in blagoslovitvi prisostvovalo okrog 2000 gledalcev.

Srebrna poroka. V svojem strokovno negovanem Tuskulu, na zelenem Pohorju, praznujeta te dni petindvajsetletnico poroke nacionalna delavca dr. Marko Stajanko, odvetnik, starosta ljutomerskega Sokola in njegova družica Tončka, roj. Jagodič. Še na mnoga leta!

Pravilnik o bencinskih črpalkah. Na zadnji seji mestnega upravnega odbora se je sprejel pravilnik o bencinskih črpalkah na področju mestne občine mariborske, iz katerega posnemamo: Lego in velikost prostora za bencinsko črpalko in obseg naprav določi mestno poglavarstvo mariborsko. Oddaljenost dveh najbližjih črpalk naj bo vsaj 300 m. Na prometnejših krajih je ta razdalja lahko manjša. Pred vložitvijo prošnje za postavitev črpalke je plačati pri mestni blagajni kot jamstvo 5000 Din v gotovini. Prošnji je priložiti potrdilo o plačani kavciji. Prošilec, ki bodo zavrnjeni, se kavcija brez odbitka povrne. Prošnja za najem sveta in za gradbeno dovoljenje se morata vložiti istočasno. Kot najemnino za občinsko zemljišče plača zakupnik v denarju 2% od vsote, ki jo je izkupil za prodani bencin na tozadevni bencinski črpalki, najmanj pa mesečno 500 Din. Najemnina začne teči z dnem, ko se začne obratovanje na bencinski črpalki, najpozneje pa 6 tednov od dneva izdaje gradbenega dovoljenja. Količina prodanega bencina se obračunava vsak mesec. Za podlago preračunavanja v gotovini služi cena bencina na mestni bencinski črpalki. Odgovarjajočo vsoto kot najemnino je plačati pri mestni blagajni v roku od 10 dni po prejemu plačilnega naloga. Mestno poglavarstvo ima pravico, če je to v javnem interesu, pogodbo za vsako bencinsko postajo posebej odpovedati in vse naprave odkupiti. Odkupnina znaša ob vzdavi črpalke Din 30.000 in pada letno za 3000 Din tako, da preide črpalka po 10 letih v last mestne občine mariborske brezplačno. Najemnina za bencinske postaje in vse s tem zvezane datjve mestne občine se stekajo v cestni fond.

Slovesna otvoritev novega oddelka za zdravstveno zaščito mater in otrok. Preteklo nedeljo dopoldne se je vršila v Zdravstvenem domu slovesna blagoslovitev novega oddelka. Otvoritvi so prisostvovali med drugimi podžupan g. Golouh, mestni župnik g. Umek, zastopnik banske uprave g. dr. Jurečko, zastopnik sreskega načelstva g. dr. Zorjan, ravnatelj splošne bolnišnice g. dr. Vrečko, vodja mestnega fizikata g. dr. Novak, zastopnica Higijenskega zavoda v Ljubljani ga. dr. Valentinčič-Petrovič. Sprejel jih je šef zavoda g. dr. Vrtovec z osebnim ter jim izrekel prisrčen pozdrav.

V imenu banske uprave je čestital Zdravstvenemu zavodu na novi pridobitvi dr. Jurečko, nakar je izvršil mestni župnik msgr. Umek blagoslovitev. Pod vodstvom g. dr. Vrtoveca so si naposled gostje ogledali tudi ostale prostore Zdravstvenega doma.

Grajski kino!

Danes torek zadnji dan najbolj in največje Hary Piel-ov film te sezone

Svet brez pajčolana.

Od srede dalje krasen vesel film ljubavne pustolovine Benvenuta Cellinija, romantičen film o največjem ljubavniku preteklega stoletja.

Pri zaprtju in motnjah v prebavi vzeti jutraj na prazen želodec čašo prirodne Franc-Joževe grenčice. Registrirano od ministrstva za soc. politiko in nar. zdravje S. br. 15.485 od 25. V. 1935.

Prihodnji Putnikovi izleti z avtokarom. V soboto, 24. avgusta izlet v Graz, cena vožnje tja in nazaj Din 75.—. V petek, 30., in soboto, 31. avgusta, izlet v Maria Zell, cena vožnje tja in nazaj Din 200.—. V petek, soboto in nedeljo, 6.—8. septembra, izlet na Dunajski Velesejem. Cena vožnje tja in nazaj Din 210.—. V nedeljo, 25. avgusta izlet v Celovec in na Vrbsko jezero, cena vožnje tja in nazaj Din 110.—. Prijave sprejema Putnik, Maribor, Aleksandrova cesta 35, tel. 21-22.

Važno za družine, ki sprejemajo dijake. Sresko načelstvo razglasa: Po nalogu ministrstva socialne politike in narodnega zdravlja ter glasom razpisa banske uprave se odreja, da morajo šolske uprave v smislu § 35 zakona o pobijanju nalezljivih boleznih zahtevati od vsah oseb, ki vzamejo učence na stanovanje in hrano, dokaz, da v družini stanodajalca ni ni nobenega slučaja odprte tuberkuloze. Šolske uprave morajo tozadevna potrdila v začetku šolskega leta brezpogojno zahtevati. Potrdila se izdajajo po vzorcu od protituberkuloznega dispanzerja, v krajih, kjer tega ni, pa od sreskega sanitetnega referenta, oziroma banovinskega zdravnika.

Nesreča dveh mariborskih častnikov. Včeraj okrog 7. ure zvečer se je na vogalu Tattenbachove in Mlinske ulice pripetila huda prometna nezgoda. Po Tattenbachovi ulici je v naglem diru privozila do omenjenega vogala vojaška kočija, na kateri sta bila dva tučajšnja častnika. Vsled naglice in preostrega ovinka se je na vogalu kočija prevrnila in častnika sta z vso silo treščila na tla. Pri padcu sta zadobila nevarne poškodbe na nogah. Rešilci so poškodovance prepegljali v vojaško bolnišnico.

Vlomilci ne mirujejo. V hišo posestnika Lenarta Brunčiča na Ločkem vrhu so udrlj neznaiz zlikovci v času, ko so domačini delali na polju. S silo so odprli omaro ter odnesli okrog 500 Din gotovine in razne druge predmete.

Ptujske novice

Iz sodne službe. Predstojnik okrajnega sodišča v Ptuj, sodni svetnik g. dr. Poznik, je nastopil svoj redni dopust. Zastopa ga sodnik dr. Muha. Uradne ure na okr. sodišču od 15. t. m. naprej so od 8. do 12. in od 15. do 18. ure.

Poroka. V cerkvi sv. Petra in Pavla sta se poročila Friderik Pirš, trgovski sotrudnik in Štefanija Kepnik, šivilja, oba iz Ptuj. Bilo srečno!

Pogreb Viktorja Pesserla. V nedeljo 18. t. m. smo spremili k večnemu počitku Viktorja Pesserla, gostilničarja in posestnika v Ptuj. Kako je bil pokojnik priljubljen pri občinstvu, je pokazala velika udeležba; posebno trgovci in obrtniki so bili mnogoštevilno zastopani. Pogreba se je udeležil tudi močan oddelek društva veteranov, katerega član je bil pokojnik, z mestno godbo na čelu. Pri odprtem grobu je zapelo pevsko društvo nemške manjšine v slovo žalostinko. Od pokojnika se je v lepih besedah poslovil predsednik vet. društva g. Vauda. — Blag mu spomin, ostalim žalujočim pa naše globoko sožalje!

Prodaja sadja in grozdja. Mestni magistrat opozarja prebivalstvo, da se mora

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA.
10. dan zrebanja 5. razreda, XXX. kola, dne 19. t. m., so bili izžrebani sledeči dobitki:
Din 10.000 2569 11516 16946 34158 61154 64313 68825 74901 82798;
Din 8000 300 9012 23317 30431 36851 46287 48702 56623 66749 66922 70989 88109;
Din 6000 6133 20231 21566 24526 32564 33096 35677 46263 47667 59000 51916 72776 80170 81418 89764 98836;
Din 5000 3941 12879 24755 24888 26628 37730 38036 40898 49141 52767 59782 69634 74725 77435 78102 84024 89248 96190.
Din 3000 895 3816 14835 16333 17294 18095 20692 21231 24031 30620 36077 37214 38197 47770 49051 50890 52658 53123 58992 59214 59396 62048 65912 68403 73271 77851 87087;
Din 2000 23447 23631 25471 26359 31616 32285 34737 38280 49287 49620 49827 50087 51632 52217 54691 57135 62523 97016.

BANCNA POSLOVALNICA BEZJAK, Maribor, Gosposka ulica 25.

Polnočno nebo žari... Baš ob polnoči od 18. na 19. t. m. je zažarelo nebo v smeri Razvanj - Hoče. Kmalu nato so kljub pozni uri brzeli oddelki raznih požarnih bramb skozi mesto v Hoče, kjer je pri posestniku Vidoviču zgorela hiša z gospodarskim poslopjem. Škoda znaša nad 40.000 Din. Kako je ogenj nastal, se ne ve, sumijo pa, da je bil podtaknjen. Prav čudna skladnost s tem požarom je požar v sosdnjem Razvanju na praznik Velike Gospojnice, o katerem smo poročali.

Čigavo je najdeno kolo. Danes je na tukajšnji policijo pripeljal Friderik Gregorec, hišnik v Maistrovi ulici 1, moško kolo, ki ga je že pred dnevi nešel prislono ob ograjo omenjene hiše. Policija meni, da izvira kolo iz kake kolesarske tatvine in zato išče pravega lastnika.

Za Hitlerja se je izdajal neki 31letni brezposelni trgovski pomočnik Leopold L. V pijanosti je preteklo nedeljo okrog polnoči na Glavnem trgu kričal, da je Hitler. Stražnik je »visokemu« gostu pripravil apartman pri Grafu.

Drava je naplavila dne 6. VII. t. l. pri Kaferjevem kopaljšču truplo, ki je bilo v popolnem razpadu. Mrtvec je imel okoli vratu zlato verižico s štiriperesno deteljico. Policija je poslala povsod in tudi v tuje države okrožnico ter sliko razpadlega trupla in sliko verižice s štiriperesno deteljo. Včeraj je dobila policija od Marije Jaric od Sv. Tomaža iz Avstrije odgovor, da je verižica najdena pri mrtvcu last njene hčerke Marije, ki je lanskega leta v mesecu maju neznanokam izginila.

Včeraj proti večeru se je nudiła pasantom na državnem mostu strašen prizor. Leta 1911 rojeni pomožni delavec Josip Borovič iz Smetanove ulice je zlezal na ograjo državnega mostu ter se v samomorilnem namenu hotel vreči v Dravo. Pasanti so njegovo namero pravočasno preprečili.

Borza dela v Mariboru potrebuje 1 hotelsko kuharico, 1 sobarico in 1 podkovskega kovača.

vsak prodajalec grozdja in sadja na zahtevo tržnih organov ali policije izkazati z uradnim potrdilom pristojne občine, ali je prodajalec posestnik vinograda ali sadonosnika in tako upravičen prodati grozdje ali sadje lastnega pridelka. Na potrdilu mora biti natančno navedena vrsta in količina sadja oziroma grozdja in kraj, kjer je pridelano. Potrdilo velja le teden dni od dneva izdaje. Lastnikom vinogradov in sadonosnikov ni dovoljeno najemati tujih ljudi, da bi za nje prodajali sadje ali grozdje na ptujškem trgu. — Tudi se opozarjajo prodajalci sadja, da je prepovedano prodajati nagnito odn. plesnivo sadje. Nezrelo sadje se sme prodajati samo z označbo »Sadje za vkuhanje«. Proti osebam, ki se ne bodo mogle izkazati s predpisanimi potrdili, ali ki bodo prodajale nagnito sadje, se bo kazensko postopalo, vrhu tega pa se jim bo oспорeno sadje zaplenilo.

Stanje ptujskih gasilcev. K našemu zadnjemu poročilu dodajemo, da je spregovoril pri akademiji v imenu mariborske in ptujске sokolske čupe prisrčne čestitke k 65letnici g. dr. Franjo Šalamun.

Pri osmrtnici blagopokojnega Viktorja Pesserla iz Ptuja nam je tiskarski škrat pri telef. prenosu pomotoma urinil imena 4 otrok. Vdova gospa Marija Pessler, roj. Sima nima otrok. Neprijetno pomoto popravljamo in prosimo, da se nam to ne šteje v zlo.

Polijske vesti. Policija je izsledila dva paglavca, ki sta bila pri nekem tukajšnjem ključavničarju zaposlena kot vajenca, ker sta se pečala že dalj časa s tatvino mehaničarskih in avtomobilskih delov in znaša škoda ukradenih predmetov okrog 9000 dinarjev. Tatvino sta izvršila deloma iz zaklenjene deloma iz nezaklenjene shrambe. Zagovarjala se bosta pred sodiščem.

Vlom. Preteklo noč so neznan storilci vlomili v stanovanje in gostilniške prostore gostilničarja Ivana Šegule na Rogozniški cesti in odnesli razno obleko in nekaj gotovine. Škoda znaša okrog 1200 dinarjev. Policija je uvedla preiskavo.

Najdba. Na Hrvatskem trgu v Ptuju se je našel skoraj novi površnik svetlo sive barve, vreden okrog 800 Din. Površnik se nahaja pri ptujski policiji, kjer ga lastnik lahko dobi.

Falsifikati kovancev. V Ptuju so se pojavili ponarejeni 50 in 10 dinarski kovanci. Uvedena je preiskava.

Nezgoda. Pri Sv. Marju niže Ptuja je 5letna Marija Horvat, hčerka posestnika, padla z voza tako nesrečno, da si je zlomila desno nadkolenico. Otroka so prepeljali v ptujsko bolnišnico. V isti zavod so spravili tudi 27letno Ano Debeljak, ženo gostilničarja in posestnika pri Borlu v Haložah. V samomorilnem namenu si je prerezala mišičevje v zaplestju leve roke. Da ni prišla pravočasno zdravniška pomoč, bi bila izkruvela.

Zasačeni cerkveni tatovi. Ptujška policija beleži pestro kroniko v svojem službovanju. Tako je lansko leto vrnila dar govora mlademu človeku, ki se je leta in leta klatil po raznih krajih, simuliral gluhonost ter na ta način izvajal ljudem milodare in kupičil nabrane vsote na svojem domu v okolici Ptuja. Končno pa je prišel v roke ptujski po-

liciji, ki ga je razkrinkala in ga izročila sodišču, kjer je dobil zaslužen kaznen. Od tega časa je možakar priden in si služi na pošten način svoj kruh. Drugi slučaj je, ko je ista policija razkrinkala možakarja, ki se je z bergljami le zasilno pomikal po ulicah in vzbujal pri lju deh sočutje. Na stražnici so ga v majhni pol uri ozdravili, da je korakal kakor rekrut na vežbališču; berglje pa, na katere se je poprej le z muko upiral, je nosil, ko so ga spremljali k sodišču, ne več pod pazduho, temveč privezane na hrbtu in katere so služile sodišču kot vidni znak prevare. Tudi tega goljufa je sodišče kaznovalo in je sedaj priden in delaven človek. — Da bi pa prišla ptujška policija v položaj igrati spovednika, še njena kronika ne beleži. Ta slučaj se je dogodil včeraj zjutraj v zakristiji minoritske cerkve. Ondotni župnik gospod Svet. je že delj časa opazal, da manjka iz nabiralnika, s katerim pobira cerkovnik med službo božjo milodare, in ki se je redno hranil v omari v zakristiji, denar. Skušal je priti uzmovičem na sled, kar se mu je končno tudi posrečilo, ne da bi isti kaj vedeli o tem. Zadevo je prijavil policiji, ki je odposlala policijskega stražnika Marka Pekarja, da zasači tatove in ilagranti. V to svrhu se je imenovali stražnik skrival v spovednico in prežal dokler ne pride do svojega cilja. Čakal je skoraj eno uro. Ko so se pojavili v zakristiji trije fantje in se pričeli, da je vse tiho in mirno, je eden od njih odprl omaro, v kateri se je nahajal nabiralnik z denarjem. Takoj nato je omenjeni varnostni organ smuknil iz spovednice in prijel tatu, v trenutku, ko je imel v rokah polne pesti denarja. Uzmoviče so spravili na policijsko stražnico, kjer so ugotovili njih identiteto in jim pošteno izprašali vest. Dognali so, da so nepridipravi ta posel opravljali že čez eno leto in znaša nastala škoda več tisoč dinarjev. Tatovi so sami mladotniki iz ptujske okolice in radi tega njihovi imeni ne moremo objaviti. Nekateri od njih so bili ministrantje. Prijavljeni so sodišču. Župnija Sv. Petra in Pavla pa bo odsihodob imela precej večje dohodke za svojo cerkev.

svojih »bodočih prireditvah izživljaj še bogatejšo in pestrejšo, nego je bilo to v obilni meri že doslej. Zlasti tudi v tej smeri, da bo nudil vedno mnogo, mnogo novega. Saj čujemo, da se neki kmetijsko-strokovni krogi že bavijo z narčtom prireditve velike poljedelsko-

kmetijske razstave na V. Mariborskem tednu. Želim, da bi beseda postala meso. Za to bo nedvomno skrbel tudi vzorno delavni odbor Mariborskega tedna, ki mu moramo na dosedanji uspehih samo čestitati! V. S.

Okno v svet

Brodolom diplomacije v Parizu

VOJNA LAHKO IZBRUHNE VSAK ČAS — Z MUSSOLINIJEV NI MOGOČE RAZPRAVLJATI. — BESEDO IMA DRUŠTVO NARODOV.

PARIZ, 20. avgusta. Potrijujejo se vesti, da se bo delo konference treh za nekaj časa prekinilo.

PARIZ, 20. avgusta. Laval je sinoči prejel v svojem kabinetu predstavnik tiska in jim prečital naslednjo izjavo: »Laval, Eden in Aloisi so se sestali v Parizu, da iščejo pota kako bi se italijansko-abesinski spor mirnim potom rešil. Doslej pa niš mogli najti osnove za razpravljanje, ki bi omogočila rešitev spora, Teškoče, ki so se tekom razprave objavile, in predlogi, ki so se stavili tekom diskusij, so dokazali potrebo, da se odgodi započeto proučevanje, ki se bo nadaljevalo diplomatskim potom.

LONDON, 20. avgusta. Včeraj ob 15.30 se je sestala konferenca treh. Konferenca se je pričela v zelo pesimistični atmosferi. Nekaj po 17. uri se je konferenca

zaključila. Reuter doznava, da se bosta Eden in Aloisi vrnila v svoje države, da poročata svoji vladi o situaciji. Ameriški odpravnik poslov se je včeraj dopoldne sestel z Edenom, da razpravljata o položaju. Francoski ministrski predsed. zunanji minister Laval sta se dopoldne sestala z Edenom ter izjavila novinarjem: »Razgovori so zelo težki«.

LONDON, 20. avgusta. Odgoditev pariške konference treh sil označujejo londonski listi kot popoln polom. Medtem smatra britanski tisk da bo do 4. septembra, to je do sestanka Društva narodov, prišlo še do nadaljnjih poskusov za sporazum. Reuter sporoča, da sta Velika Britanija in Francija voljni, da priznata Italiji neko vrsto začasnih monopolov v Abesiniji in da sta obe državi tudi pripravljene Italiji nuditi finanjsko pomoč za dosedanje stroške v Abesiniji.

ODBORI ZA POMOČ ABESINIJI. — V EGIPTU 4000 DOBROVOLJCEV ZA ABESINSKO VOJSKO.

PARIZ, 20. avgusta. Abesinski poslanik v Parizu Teclé Hawariate je izjavil dopisniku Reuterja: »Zadržanje Anglije je bilo popolnoma korektno. To je vse, kar doslej lahko izjavim o negativnem rezultatu treh velesil. Zastopal bom Abesinijo na septemberskem zasedanju Društva narodov v Ženevi.«

LONDON, 20. avgusta. Diplomatski sotrudnik Reuterja smatra, da bo vprašanje izvoza orožja za italijansko vojsko ponovno podvrženo reviziji.

PARIZ, 20. avgusta. Laval in Eden sta se odločila, da se bosta posvetila pripravam za zasedanje Društva narodov, ki se bo vršilo 4. septembra in da bosta angleška in francoska vlada v stalnih stikih glede italijansko-abesinskega spora. Angleška in francoska vlada stojita še nadalje na stališču, da bosta delali za tem, da izgladita italijansko-abesinski spor.

PARIZ, 20. avgusta. Eden je sprejel danes abesinskega poslanika v Parizu in

ga ob tej priliki obvestil o delovanju konference treh velesil.

ALEKSANDRIJA, 20. avgusta. Odbor za pomoč Abesiniji je imel danes svojo sejo, na kateri se je sklenilo ustanoviti po vseh mestih Egipta slične odbore. Število Egipčanov, ki so se javili kot dobrovoljci za abesinsko vojsko, znaša 4000 oseb, med njimi 1840 bivših častnikov.

ITALIJA POJDE V VOJNO.

PARIZ, 20. avgusta. Diplomatični dopisnik »Oeuvra« meni, da ne puščajo slednje izjave italijanskega zastopnika barona Aloisia nikakšnega dvoma več o tem, da se je Italija odločila za vojno v Vzhodni Afriki.

OGROMEN POŽAR V BERLINU.

BERLIN, 20. avgusta. Na razstavi radijskih aparatov je nastal velik požar. Trije paviljoni so čisto pogoreli. 20 ljudi se bori s smrtjo.

Damači razgledi

Mariborska tradicija

O poteku in uspehu IV. Mariborskega tedna ste v svojem listu že prinesli obširna poročila, zato ne bi imelo smisla, ako bi hotel v tej smeri še izgubljati kaj besed. Iz vseh teh poročil našega in drugih listov je izzvenelo veliko dejstvo, da je Mariborski teden kot prireditve izrazito našega mariborskega in obmejnega kolorita postal nujna tradicija Maribora. Nujna, pravim, ker se je že tako globoko zajedla v mentalnost in v gospodarsko ter kulturno življenje naše, da je ne bi mogli več pogrešati.

V čem leži predvsem ona privlačnost, ki je letos zbrala na Mariborskem tednu rekordno število obiskovalcev, glasom izjav prireditvenega odbora nad 70.000? Smatram, da v njegovi pestrosti, ki ne obsega prvenstveno samo gospodarskih atrakcij, ampak cele serije raznih privlačnosti, kakor je bila letos n. pr. razstava čistokrvnih psov, industrijska (tekstilna) razstava, modna revija itd. poleg že običajnih umetniškostlikarske, tuisko-prometne, obrtne in drugih razstav, vsakoletne — sicer vedno se izpopolnjuje — vinske pokušnje, sportnih prireditve itd. Dejstvo, da Mariborski teden vsako leto nudi mnogo novih atrakcij v čim privlačnejši prireditvi in da v tem pogledu nedvomno nadkriljuje ljubljanski velesojem, s katerim se seveda ne da primerjati glede obsežnosti in mogočnosti, to dejstvo je nedvomno glavni motiv za uspeh Mariborskega tedna, ki je od leta do leta vidnejši i v moralnem i finančnem pogledu. Značilno je dejstvo, da je bilo letos na Mariborskem tednu za 30 odstotkov več tujcev nego lani.

Razveseljivo je tudi drugo dejstvo, ki ga podčrtavajo prireditelji: materialni uspehi razstavljalcev, zlasti tekstilne industrije, ki so se pokazali v mno-

gih dobrih kupcijah. Znano mi je, da so tekstilne tovarne, ki so razstavile, v dneh Mariborskega tedna bile naravnost oblegane od trgovcev, ki so v doslej že dolga leta ne zahtevanih količinah naročevali razno blago. Dokaz, da smo najtežje čase krize že prebrodili in da se polagoma vračamo v normalnejše kolotečine.

Prav tako je treba pozdraviti dejstvo, da se poslužujejo Mariborskega tedna vsako leto v večjem številu tudi razne tuje, doslej še predvsem avstrijske tvrdke. To nam na eni strani služi v dokaz, da si avstrijski gospodarski krogi — v nasprotju z nekaterimi prenapetimi, ki skušajo ovirati naš medsebojni promet z raznimi šikanami! — žele tesnega gospodarskega sodelovanja z Jugoslavijo, na drugi strani pa tudi njihovo prepričanje, da je Jugoslavija danes že — vkljub vplivom krize, ki se še vedno poznajo! — dežela, kjer se da kaj zaslužiti. Tu bi samo nekaj ugotovili: prav je, da se pritegnejo ali pripuste tudi tuje tvrdke. Vendar naj bi se to godilo samo v okviru onih predmetov, za katere nimamo domačih izdelovalcev. In še nekaj: zahteva naj se od tujih razstavljalcev toliko spoštovanja pred službenim jezikom naše države, da se v bodoče ne bodo videli v njihovih razstavah samonemški napisi in čula samonemška reklama. Kakorkoli vemo, da imajo prireditve, kakoršna je tudi Mariborski teden, do neke meje mednarodni značaj, jim moramo vendarle zagantirati rešpektiranje naše nacionalnosti in našega jezika. V vsaki, navidezno še mali gesti se mnogokrat zrcali nacionalni ponos, ki ga mora kazati državni narod.

Ne dvomim, da se bo Mariborski teden kot danes že tradicija Maribora v

Naša kultura

Katalog slovenske knjige

Že dolgo časa se kaže občutna potreba po strokovno urejenem in praktično uporabnem katalogu slovenskih knjig. Zlasti v zadnjem času, ko se pri nas množe različne založbe in samozaložbe, je orientacija na slovenskem knjižnem trgu skoraj nemogoča.

Zato je sklenila Organizacija knjigarjev za dravsko banovino, da začne izdajati redne sezname slovenskih knjig. Kot prvo naj izide celotni katalog slovenske knjige, ki mu bodo sledili vsako leto dodatki. Vmes naj bi pa v rednih presledkih v dnevnem časopisju izhajali sezname novitet. Uredništvo tega dela je organizacija poverila tajniku Jugoslovanske knjigarne, prof. N. Kuretu.

Da ne govorimo o več ali manj popolnih seznameh posameznih založb in knjigarn, so redki primeri katalogov slovenske knjige ne le zastareli, ampak tudi v toliko praktično slabo uporabni, ker se ne ozirajo na dejansko stanje sedanjega slovenskega knjižnega trga, ampak predstavlja skoraj redno »historične« sezname. Pri delu, kot si ga je zamislila organizacija knjigarjev, pa naj bi šlo zgolj za knjige, ki so v knjigotrštvu dosegljive in na zalogi.

Naprošajo se zato vse knjigarne-založnice, vse založbe in vsi samozaložniki, naj nemudoma javijo Organizaciji knjigarjev za dravsko banovino ali

pa uredniku kataloga vse svoje publikacije in sicer s temile natančnimi podatki: 1. avtor, 2. točen naslov knjige, 3. pri prevodih prevajavec, 4. obseg knjige, 5. ime in sedež založništva, leto izida, 6. cena knjige, vez, in broš. — Ker bo poseben oddelek kataloga posvečen tudi revijam in časnikom, je v interesu le-teh, da tudi javijo svoje izhajanje z naslednjimi podatki: 1. naslov revije, 2. urednik, 3. leto ustanovitve (letnik), 4. kraj in način izhajanja, 5. naslov uprave, 6. naročnina.

Kakor hitro bo gradivo zbrano, bo katalog lahko izšel. Zato je v interesu vseh založnikov, da se s svojimi seznamimi čimprej odzovejo.

SAHARA.

V najkrajšem času se bo poročil grof de Reneville, kapetan v francoski kolonialni vojski z Angležinjo Mary Sheridanovo, ki je s svojo materjo živela več leta na robu Sahare, v Biskri. Tu se je mlada Angležinja spoznala s francoskim častnikom in se je med njima razvila velika ljubezen. Mati mlade Angležinje ima v Biskri svojo hišo, ki jo je dala zgraditi zato, da lahko iz neposredne bližine opazuje pustinjsko življenje in gibanje karavan. Mati Angležinje je pisateljica in kiparka in se je podala na rob Sahare zato, da najde material za svoja dela.

Triumf ljutomerske konjereje

Veličasten potek jubilejnih dirk v Ljutomeru ob navzočnosti 5000 ljudi ter odličnih predstavnikov javnega življenja

60letnica Kola Jahačev in vozačev v Ljutomeru je nad vse pričakovanje lepo spelala. Starodavno mesto Ljutomer si nadelo praznično obleko, z vseh hiš plapolale državne trobojnice. Velika množica naroda je na Glavnem trgu že pred deseto uro pričakovala odlične goste. Po precejšnji zakasnitve so končno prispeli brigadni general g. Djokić, ban dr. Puc, načelnik kmetijskega oddelka ing. Zidanšek kot zastopnik poljedelskega ministra, senator dr. Ploj, narodna poslanca g. Lukačič in Benko ter večinski drugi predstavniki oblasti in korporacij. Goste je pozdravil mestni upan g. Kuharič, ki se je pred vsem priklonil Nj. Vis. knezu Pavlu, da je blagovito prevzeti pokroviteljstvo nad prostoletnice, dalje po vrsti vsem predstavnikom. Nato je podal kratak pregled zgodovine konjereje na Muraviji in končno prosil gosp. brigadnega generala, da tolmači Nj. Veličanstvu kralju Petru II. in vsemu kraljevskemu domu neomajno zvestost in vdanost. Za priklon so po trgu živijo-klici in godba je zasvirala državno himno. Za pozdrav se je zahvalil g. ban v lepem govoru, in poudaril važnost zveze med mestom in okolico. Nato se je formirala svečana povorka na Cven, vsem na čelu mestna godba in banderij kmečkih fantov na konjih, za tem pa veliko število voz z vprego iskrnih amerikancev in avtomobilov.

Po dospetju na zrebčarno so si gostje ogledali razstavo 36 konj ameriške pasme in so bili iznenadeni nad lepoto živali. Sledil je običajni banket, kmetje in vozači na so se med tem pripravljali za dirke. Še nikdar ni bilo na dirkališču na Cvenu zbranega toliko naroda kot tokrat. Cenilo se je udeležbo na pet tisoč, saj je bilo samo prodanih vstopnic nad 3600. Vse, kar ljubi in ceni konjerejo in se zanima za konjski sport, se je zbralo ta dan na Cvenu. Poleg ogromne množice domačega ljudstva in bližnjih večjih krajev Murske Sobote, Dolnje Lendave, Gornje Radgone, si videl konjerejce z Dolenjskega, Gorenjskega, Ljubljane, Šoštanja, Maribora, Celja, Čakovca itd. Obisk je bil rekorden in nepričakovan. Za dirke je bilo prijavljenih 50 konj, med temi 9 iz Maribora, Ptuj, Dolnje Lendave in Slov. Bistrice. Dirkali so 3 potomci Monte Christa, 2 Rodauna, 3 Prinz Dillona, 1 Bluffa, 2 Uskoka, 2 Vardaria, 2 Makfalkota, 7 Naponuka, 13 Peter Mozarta, 5 Plunger jun., 1 Gendardosa. Najboljši kilometrski čas je dosegla z 1.35 triletna kobila Lasta g. Novak Alojza iz Banovcev. Največji interes je pač vladal za Jugoslovanski kasaški derby, za dirko kmetijskih seniorjev in za dirko žen in deklet v muroslojskih narodnih nošah.

Izidi posameznih dirk so bili:
Dirka kmetijskih seniorjev: I. Prima g. Slavič Antona 1980 1.52; II. Dona-Dillon g. Razlag Alojza 2020 1.51; III. Polda g. Filipič Miha 2120 1.41; IV. Uskica g. Jelen Alojza 2200 1.51. Pšina g. Peršak Jakoba se je kot prva radi galopa diskvalificirala. — **Dirka Jugoslovanski kasaški derby:** I. Peter-Pilot g. Slavič Ludvika 3300 1.45; II. Nevenka g. Slavič Alojza 3300 1.39; III. Teodora g. Filipič Franca 3300 1.40; IV. Drina g. dr. Peterlin Maksa 3300 1.45; V. Janjo g. Högenwarth Gv. 3300 1.48; VI. Mura g. Jureš Franca 3300 1.48; VII. Friks g. Heric Franca 3300 1.55; VIII. Olga g. dr. Peterlin Maksa 3300 2.01; IX. Tulpan g. Kardinar Ludvika 3300 2.03. — **Dirka dravske banovine:** I. Lasta g. Novak Alojza 2240 1.35; II. Pika g. Slavič Ludvika 2240 1.43; III. Lepa g. Košnik Fr. 2180 1.55; IV. Gora g. Cimerman Franca 2140 2.01; V. Prvi g. Peršak Antona 2140 2.03; VI. Peter g. Kovačič Franca 2140 2.04; VII. Egro g. Auer Alojza 2140. — **Spominska dirka predsednikov Kola:** I. Oriksa g. Razlag Vekoslava 1380 1.59; II. Pelikan g. Slavič Josipa 1380 2.04; III. Peran g. Rajh Mirkota 1380 2.01. — **Spominska dirka Rajh Joška:** I. Basta-Ophelija, g. Pernat Ida 2100

1.55; II. Ilona-Toska, g. Filipič Marija 2020 2.05; III. Lasta-Nevenka, g. Novak A. 1960 2.06; IV. Drina-Olga, g. Rajh K. 1980 2.10; V. Peter Pero, ga. Wreg Pepca 1860; VI. Pika-Peter Pilot, ga. Slavič F. 1960; VII. Pera-Lepa gđ. Rajh Ceska 1900; VIII. Uskica-Nina, ga. Slavič Ana 2060; IX. Friks-Prima, ga. Heric J. 2000. — **Jahalna dirka:** I. Rada, g. Prodanovič M. 1600 1.29; II. Slavka, g. Jureš Franca 1600 1.20; III. Lelka, g. Vau-potič Jožeta 1600 1.28; IV. Čudna g. Znidarič Franca. — **Dirka ministrstva poljoprivrede:** I. Princ-Peter, g. Vlahovič Ludvika 1.46; II. Friks g. Heric Fr. 1.43; III. Slavka g. Jureš Franca 1.48; IV. Ilona g. Filipič Franca 1.51; V. Dona-Dillon g. Spindler Martina 1.50; VI. Nandica g. Slavič Markota 1.43; VII. Drago g. Vreg Riharda; VIII. Uskica g. Slavič Jožeta; IX. Vida g. Novak Martina. — **Spominska dirka dr. Rosmanita:** I. Basta-Ophelija, g. Pernat V. 2460 1.43; II. Lasta-Nevenka g. Novak A. — Slavič A. 2320 1.51; III. Uskica-Nina g. Slavič J. — Slavič A. 2420 1.55; IV. Pika-Peter Pilot g. Slavič L. 2320; V. Lepa-Pera g. Košnik F. — Rajh M. 2280; VI. Drina-Olga g. dr. Peterlin M. 2340.

Slavka-Mura se je radi galopa diskvalificirala. Dirke so trajale od 15. do 19. ure in so v redu potekle. Po dirkah se je razvila na obširnem dvorišču ge. Katike Rajh na Moti ljudska veselica.

Sport

Kolesarska dirka »Peruna« na Tezmem. Agilna sekcija »Peruna« na Tezmem je priredila preteklo nedeljo kolesarske dirke na 15 in pol km dolgi progi. Startali so požrtvovalni člani tezemske sekcije za naslov klubskega prvaka. Na dirki se je dosegla povprečna brzina 31 km in je prvak postal Anton Ilešič v času 28 minut 50 sekund; 2. Franc Pišek 28.53; 3. Ferdo Mavrič 28.57; 4. Martin Bumec 35.50; 5. Gustav Mešiček 38.33; 6. Franc Lačen 38.33 in pol. Organizacija je bila vzorna, da kar gre v glavnem zasluga neumornemu predsedniku tezemske sekcije »Peruna« g. Franju Kumercu in Antonu Uhanu. Po dirki se je vršila razdelitev nagrad v gostilni »Pulko« na Tezmem, kjer se je nato vršila sportna veselica, ki je potekla v znamenju prišrnega tovarištva in prijateljstva.

Sleparije pri prodajanju preprog

RAZNI KROŠNJARJI PRODAJALCI PREPROG SO OSLEPARILI KUPCE ŽE ZA STOTISOČE DINARJEV.

Že nekaj let se pojavljajo po Mariboru, pa tudi po podeželskih mestih, trgih in celo večjih vaseh bosenski in drugi prodajalci preprog. Dasi je pri nas krošnjarenje po hišah prepovedano, se ti prodajalci za to prav nič ne zmenijo. Vsiljivo vpadejo v urade, stanovanja in javne lokale in vsiljujejo »pristine perzijske preproge«, vedno seveda »mnogo bolj poceni kot so vredne«. Najbolj priljubljena sleparija je pa tale: Prodajalec preprog — včasih jih je tudi več — pride ves zasoplen k trgovcu, obrtniku ali zasebniku in mu ves obupan pove, da mu je zmanjkalo denarja za plačanje prevoza ali dvig novih preprog na postaji, pri carini ali kjerkoli že. Nujno rabi zato vsaj nekaj tisoč dinarjev. Potem moleduje za posojilo, ki ga bo vrnil že jutri, dotlej pa zastavlja »dragoceno perzijsko preprogo, ki je vredna vsaj trikrat toliko, kolikor naj bi znašalo posojilo«. S podobnimi izgovori pa ponuja čisto preprogo tudi v nakup za polovično ceno ali pa za še manj.

Kdor posodi takemu prodajalcu denar na zastavljeno preprogo, tega prodajalca seveda nikoli več ne vidi in je potem navadno še trdno prepričan, da je napravil »sijajno kupčijo«. V resnici je bil nesramno osleparjen. Prodajalec mu je za tri ali dva tisoč dinarjev, včasih še celo za več tisoč, pustil preprogo, ki je v najboljšem primeru vredna 1000 Din. Znani so primeri, ko so prodali ti prodajalci za 3000 Din 500 Din vredno blago. Ponekod so osleparili nepoučene ljudi za težke tisočake in lahko trdimo, da so prodali v zadnjih letih samo po Sloveniji za težke stotisočake »perzijskih preprog«, ki so navadno tovarniško blago brez vsake trajne vrednosti, ker so iz bombaževine in nevozlane, tako da izgube že kmalu svoj prvotni blesk in se raztržejo.

Proti tej brezvestni trgovini bi se morali storiti najodločnejši koraki in se zares čudimo, da se naša trgovska združenja ali vsaj prizadeti trgovci, doslej še niso zgenili. Bilo bi najbolje, sploh prepovedano vsako prodajanje preprog izven trgovin ali razstav, kakršne prirejajo banovinske tkalnice preprog v Sarajevu, Splitu, Nišu itd. Dokler se to ne zgodi, pa naj se ljudje varujejo pred temi krošnjariji. Perzijskih ali drugih zares orientalskih preprog pride do nas silno malo. Navadno se pod to firmo prodajajo — tudi ako so pristne — preproge domačega izdelka. Nikoli pa ne morejo biti to preproge iz bombaževine in nevozlane. Kdor hoče preizkusiti blago, naj poiškuje povleči iz preproge posamezne skupine pokoncu stoečih niti. Ako se dajo lahko izruti, so nevozlane in zato manj vredne. Te izrute niti pa naj prižge. Ako gore naglo in puščajo pepel, so iz bombaževine in brez vsake trajne vrednosti, ako pa gore počasi in se krivenčijo ter smrde, so iz volne ali dlake in torej trajne vrednosti, zato dražje. O razlikovanju vrednosti pristnih preprog je pa nemogoče navesti kaka navodila za preizkušnjo, ker je treba za to dobrega poznavanja in skušnje. Kdor kupuje take preproge, je najbolje, da pokliče na pomoč kakega dobrega poznavalca. Isto velja za tkane preproge (bosenske, pirotske itd.), pri katerih se ravna cena po materialu, načinu tkanja, vzorcih, teži itd.

Posamezni primeri sleparij s preprogami so se dogodili tudi v zadnjem času in so bili nekateri celo prijavljeni oblastvom. Bilo bi koristno, ako bi vsi, ki so na ta način kupili preproge, blago preizkusili in zadevo prijavili. Na naša trgovska združenja pa apeliramo, naj tudi s svoje strani store potrebno, da se nadaljnje sleparjenje neha.

Debele in drobne po vsem svetu

Drago plačana reklama

ZANIMIVA TOŽBA PROTI LASTNIKU KINEMATOGRAFA.

Nedavno se je zgodilo nekemu lastniku kinematografa v Varšavi nekaj, kar more služiti lastnikom vseh kinematografov, ki delajo čisto vnaprej reklamo za kak film, opisujoč ga kot najboljšega, dasi ni nič vreden ali vsaj ne toliko, kakor pravi reklama. Tako je omenjeni lastnik kinematografa v Varšavi napravil reklamo za film »Plesoča

Venera« z Joano Crawfordovo, da je to najboljši film od vseh dosedanjih in bo vsak, ki bo izjavil, da je že kje drugje videl boljši film, dobil od lastnika tisoč zlotov. Ta film si je ogledal med drugimi tudi bivši šef policije v Varšavi, Mihael Smarski. Po predstavi je takoj poiskal lastnika in mu dejal, naj mu, ker je že videl

boljše filme, izplača obljubljenih tisoč zlotov. Na to zahtevo je lastnik smeje se odgovoril, da je bila to samo šala in vaba, ki naj bi priklicala čim več obiskovalcev. Snarski se pa s tem ni zadovoljil, ampak je tožil lastnika kinematografa zaradi lažljivih obljub v reklamah. Sodišče je tožbo odklonilo, tožilec se je pa nato obrnil na apelacijsko sodišče, ki je odredilo posebno komisijo kinematografskih strokovnjakov, ki naj ugotove, če je trditev Snarskega, da sta poljska filma »Leto 1914« in »Obramba Čenstohove« boljša filma, kakor »Plesoča Venera« ali ne. Ako se strokovnjaki izjavijo, da ima Snarski prav, mora lastnik kinematografa izplačati obljubljenih tisoč zlotov.

Nobenega dvoma ni, da sta omenjena filma boljša kakor »Plesoča Venera«, ki je tak, kakršnih vidimo po kinematografih vsako leto vse polno. Mimo tega bo komisija gotovo branila domače poljske filme pred tujim blagom. Zaradi tega je gotovo, da bo lastnik kinematografa, ki je delal tako reklamo, moral plačati Snarskemu obljubljenih tisoč zlotov. To je dober nauk za vse lastnike kinematografov, ki tako radi delajo reklamo in pravijo pri vsakem povprečnem ali celo podpovprečnem filmu, »da je najboljši od vseh dosedanjih filmov«.

MRLIČ PRI VRATIH.

Neka berlinska usmiljenka piše v berlinskih listih čudno zgodbo, ki se ji je pripetila. V urad, kjer dele brezposelnim podpora ter jim nudijo tudi zdravniško pomoč, je prišla revno oblečena ženska. Pripovedovala je strežnicam in zdravnikom, da ji je njen mož pravkar umrl in da nimajo njeni 4 otroci nič za jesti.

Urad je poslal še isti dan usmiljenko na označeno stanovanje, da se prepriča, kakšen je položaj. Popoldne je usmiljenka vzela košaro, naložila vanjo perila, jedi in pijače ter se napotila v stanovanje siromašne vdove. Našla je res vse v zelo bednem stanju. Na polomljeni postelji je ležalo na pol razgaljeno, po vsem videzu mrtvo moško truplo. Strežnica se ga ni niti doteknila, temveč je vzela iz koša ponjavo ter z njo pogrnila mrliča. Potem je odprla okno, prezračila stanovanje, vzela jedi in pijače iz košare ter razdelila med družino. Otroci so kar planili po biskvitu in mleku, njihova mati pa se je priklanjala do tal in pospravljala perilo v omaro.

Naključje pa je hotelo, da je usmiljenka, ko je opravila svoje službeno delo, pozabila v stanovanju dežnik. Svoje pozabljivosti se je zavedla šele na ulici. Takoj se je vrnila k nesrečnejem in glej čudo! Ko je pozvonila, se je pojavil na vratih ženin muž. »mrlič«, katerega je pred dobre pol ure pokrila s ponjavo in zaradi njega prezračila sobo.

Ta dogodek dokazuje, da koraka velikomestna beda le prečesto roko v roki z lopovščino.

ZAKONSKA NEZVESTOBA.

Mesto Bern v Švici ima na pošti zaposlene telefonistke, ki ne vrše samo svoje dolžnosti, ampak si privoščijo tudi marsikatero zabavo. Kadar se dolgočasijo in niso preobložene z delom, prisluškujejo telefonskim pogovorom svojih klientov. Te dni se je pa zgodilo, da je klicala žena nekega mladega švicarskega častnika, prijatelja svojega moža in se zmenila z njim za sestanek. Telefonistka jo poslušala razgovor in je iz lastne iniciative takoj nato telefonirala oficirju in ga obvestila, kaj se spleta za njegovim hrbtom. Častnik je na opozorilo telefonistke prišel na kraj sestanka in dobil ženo prav ob času, ko je bila z ljubčkom v objemu. Napravil je običajni škandal, ženo oštel in napodil, prijatelj pa prav po neprijateljsko nahrulil. Toda žena, ki pozna v takem slučaju mnogo več maščevalnosti in zvijače, je naznanila telefonistko zaradi prekršitve uradne dolžnosti in je prišla telefonistka na zatožno klop, bila obsojena na 50 švicarskih frankov globe in zaradi prisluškovanja pri telefonu odpuščena iz službe.

*

D. Ber:

Od Bolgarov o Bolgarih

Zadnji dve leti se je razvilo na našem ugovorhodu svojevrstno križno romanje — iz Jugoslavije v Bolgarijo in iz Bolgarije v Jugoslavijo. Menda ni prav nič pretirano ako zapišem, da je bilo lani in letos teh romanj več kakor prej vseh sto let. Človeku se zdi, kakor da se je odprlo nekaj, kar je bilo prej le neizpolnjiva želja in sedaj vse hiti, da nadoknadi zamujeno. V Jugoslaviji in Bolgariji obstojajo v večjih mestih že posebne skupne ali odbori, katerih glavna naloga je sprejemati bratske obiske s te ali z one strani. Sprti bratje so se pobotali, in sedaj goste drug drugega in ne vedo, kako bi bolj zadržali tisto kar je bilo in utrdili tisto kar je — novo bratsko ljubezen. V Bolgarijo prihajajo še vedno razne skupine iz Jugoslavije, pa tudi posameznikov, ki prihajajo »na lastno roko«, je veliko.

Med temi poslednjimi sem tudi jaz. Počitnice! Naši predniki so, ko so bili sredi gibanja jugoslovanske revolucionarne omladine, obiskovali Hrvaško, Bosno, Srbijo in Črno goró. Danes, ko je tu slovansko bratstvo ustvarjeno, je naloga nas mladih, da romamo dalje, da hodimo v goste k četrtemu bratu, k najbolj daljnemu, pa zato nič manj ljubemu, k bratu Bolgaru. Seveda, denarja za udobne »ekskurzije« ali potovanja kot jih prirejajo ameriški milijonarji, slo-

venski dijak nima. Zadovoljiti se mora s tem, da sploh nekam pride. Nič ne vprašajte kako. Mladost in korajža, četudi je v žepu pajčevina. Pa saj so men da potovali naši predniki prav tako. Čemu je ne bi mahnil na pot k bratom Bolgarom. »Pogum, dečko,« sem si dejal, »bo že kako slo. Veliki slovanski Bog ne zapusti nikogar, ki vanj zaupa.«

V Bolgarijo sem prišel takorekoč »na slepo«. V Sofiji sem povprašal mladega človeka, ki sem ga po naključju srečal, kje bi mogel najti kakega bolgarskega akademika. In glej — mladi človek se je nasmehnil in dejal: »Jaz sam sem akademik.« Predstavila sva se. Slovenec — Bolgar. Govorila sva vsak svoj jezik, pa sva se vendarle razumela. Ako pa katere besede le nisva mogla razvolati, sva se poslužila francoščine. V dobri uri sva bila že prijatelja, ko da bi se poznala že od vedno.

Tako sem dobil že ob prvem koraku po bratskih bolgarskih tleh — stik. Že kmalu sva srečala drugega akademika, pozneje pa še dva, da nas je bilo kmalu pet. Vzeli so me v svojo sredo in mi razkazovali svojo prestolnico, vodili me nekaj dni okrog in vsak je hotel, da sem njegov gost. Pa skoraj nisem utegnil, ker me prvi »ni pustil iz rok«. Njegov oče — premožen trgovec — je bil ves srečen, da je dobil v hišo slovenskega tovariša svojega sina edinca.

Tako sem dobil streho in kar je bilo treba za pod zob. Poleg tega pa še vse polno stikov z mladimi ljudmi. Po tednu dni bivanja v Sofiji se je krog mojih

bolgarskih znancev in prijateljev že tako razširil, da sem povsod srečal kateriga — kakor da bi bil kje v Mariboru ali v Ljubljani. In vsi so mi hoteli pokazati vse s čimer se Sofija ponaša. Potem so se pa pričeli izlet v okolico, med katerimi je bil najlepši oni na Vitošo. Ta izlet, ki vam ga opišem prihodnjič, mi bo ostal neizbrisno v spominu vse življenje. Družba samih mladih ljudi, fantov in deklet, prijetno poletno jutro, ne prevroč dan, diven večer, čarobna noč... Vitoša... Ne, danes vam vsega tega res še ne morem opisati, preveč so še neurejena moja čustva. Moram jih šele zbrati.

Prav za prav bi pa moral prej povedati še kaj o Sofiji. Pa kaj? Saj so o njej pisali toliko že drugi. Naj vam opišem zunanost mesta, število prebivalstva, lego itd.? Ne. Potrdim le to, kar so zapisali drugi: bolgarska prestolnica ima že sedaj vse znake velemesta. Ulice, palače, promet, vse kakor v pravem velemestu kje drugje, pa je vendar na vseh koncih in krajih toliko tipičnih znakov, da čutite vse eno, da ste na Balkanu. Da, Balkan ima svojo tipično fiziognomijo, ki se razlikuje od vseh drugih. Dal mu jo je geografski položaj med Azijo in Evropo, med orientom in okcidentom s svojo daleč, daleč nazaj segajočo zgodovino.

Taki so tudi ljudje. Že na zunan. Razlike obrazov, las in postav so tako velike, da nikakor ne morete verjeti, da je Bolgar človek plavih las in izgleda nemškega profesorja, ki ga srečate na

ulici, ali pa temnopolt, črnolas, živahen možicelj, čisto podoben kakšnemu Kalabrežu. In tu vmes so vse variante. Včasih srečate človeka, da bi prisegli: to je pa Slovenec — ne, Bolgar je. Še večja je pa razlika pri ženskah. Srbi so kar »standardizirani« v primeri z Bolgari. Seveda, kje so se drugje ljudstva treh kontinentov tako mešala kakor v Bolgariji? Slovani z juga in vzhoda, Grki, Romuni, Turki, Židje, Arabci, Armenci, Kurdi, Kavkazci itd. itd. To mešanje se je vršilo stoletja in stoletja dolgo in tudi kulturni tokovi so prihajali od vseli strani: iz Rusije, Turčije, Francije, Nemčije, Italije in Bog še vedi od kod drugod.

To je bilo nekoč. Zadnjih sto let se je to mešanje ustavilo, znaki pa so ostali. In vendar, notranje, po mentaliteti imajo vsi ti plavalasi, črnolasi, svetlopolti, temnopolti, veliki in mali Bolgari nekaj tipično skupnega. Vsi so kljub vsemu — Slovani. To se pravi Slovani s stališča gledanja glavnih slovanskih predstavnikov — Rusov. Kakor so na eni strani realni in praktični, so na drugi fantastični in fanatiki. Ako ne bi bil prišel sem, ne bi nikoli mogel razumeti raznih bolgarskih pojavov v preteklosti in sedanjosti. Sedaj vem, kako so mogli nastati »ma-kedonstvujoči« in dobro razumem tudi sedanjo notranjo politiko. Od tod si pa lahko zamislite tudi tako nenadno spremembo: včeraj vse proti bratstvu z nami, danes vse za bratstvo. Bolgarska duša je kakor fotografska plošča...

O drugem pa drugič.

Fantastični roman sedanjosti

REŠITEV USTRELJENEGA BELOGAR DISTIČNEGA ČASTNIKA. SREČA IN PROPAST »DRUŽEGA ŽIVLJENJA«.

Bilo je ob zlomu stare Rusije, ko so se v Beli Rusiji bili še zadnji ostanki belogardistov z boljševiki. Nova revolucija je zmagala in čete, ki so branile domovino pred brezdomovinskim marksizmom, so se morale umikati ali pa podajati. Neke noči je bil zlomljen zadnji odpor in med drugim so boljševiki ujeli tudi osem carističnih častnikov bele vojske. Zasliševali so jih eno uro, potem pa napravili kratek proces, obsodili so jih na smrt s takojšnjo ustrelitvijo. Rusija je bila zlomljena in kaj je bilo zaradi tega še življenje tem častnikom? Hrabro so se odločili, da stopijo pred puške rdeče vojske z nezavezanimi očmi.

Izvršitev smrtno kazni se je izvršila v mestu z univerzo in medicinsko kliniko. Rdeča vojska je brez ugovora ugodila želji medicinske fakultete in ji izročila trupla belogardistov, ki so jih prepeljali na kliniko kakor snopje na navadnem kmečkem vozu. Mladi zdravnik in zdravnice so pričeli svoje delo. Prinesli so v secirno dvorano četrtega ustreljenca. Na listku je bilo napisano njegovo ime: »Aleksij Rozvadovski, major bele armade«. Ostali zdravniki, ki so bili v secirni dvorani, so bili nenadoma poklicani v sobo za ranjence, kamor so pravkar pripeljali celo vrsto rdečih gardistov. Pri ustreljenem častniku bele vojske je ostala samo neka mlada zdravnica. Ko je napravila avtomatično preizkušnjo, da bi ugotovila njegovo smrt, se je nenadoma zgrozila: človek, ki je ležal na secirni mizi, je bil še živ. V njem je bila le še rahla, a vendar vidna iskrica življenja.

Mlada zdravnica je odpeljala ranjenca v sobo za rentgeniziranje, od tam ga je pa prenesla ponoči v svojo sobo. Sedem tednov ga je skrivala pri sebi v sobi in skrbela, da nihče ni stopil vanjo. Po sedmih tednih se je ranjenec zavedel in izvedel, komu se mora zahvaliti za svoje »drugo življenje«. Čisto razumljivo je, da je bil svoj rešitelj več kot hvaležen. Ostal je pri njej skrit še 20 dni in potem je bil že sposoben za pobeg. V temni noči se je spustil bivši major po strelovodu na tla in odšel oblečen na neko majhno podeželsko postajo, kjer ga je čakala njegova rešiteljica, zdravnica Vera. Vozila sta se naprej sem in tja po Rusiji, da zabrišeta za seboj vsako sled, nazadnje sta pa na besarabski

meji v temni noči preplavala reko in se rešila v Rožunio.

Odpovala sta na Poljsko in se nastanila v Varšavi. O tragediji bivšega častnika je pričala samo še globoka brazgotina na čelu. Rozvadovski je našel dobro zaposlitev in oba sta pričela srečno življenje. Pričela sta pozabljati na vse, kar je nekoč bilo. Toda usoda se je z njima znova poigrala. Podjetje, pri katerem je bil Rozvadovski zaposlen, je propadlo in izgubil je eksistenco. Jedko pomanjkanje je morilo tedne in mesece oba človeka. Rozvadovski je postal melanholičen, razburljiv in neznošen. Izgubil je živce, ker mu je življenje nudilo le tako kratkotrajno rešitev. Vera je trpela ob njegovi strani.

Nekega dne je pa mlada žena srečala nekega svojega starega znanca iz Rusije, ki se je bil prav tako kakor ona in Rozvadovski rešil iz boljševiškega pekla. Potožila mu je svoje gorje. Spoznal je, da bo propadla in vzel jo je k sebi, da ji pomaga. Hotel jo je odpeljati na južno Poljsko, kjer je našel zanjo neko zaposlitev. Aleksej Rozvadovski, ki je Veri iskal, jo je nekega dne le našel in vdrl v hišo njenega prijatelja. Dvignil je samokres in ga ustrelil. Na cesti so ljudje slišali strel in poklicali policijo. Rozvadovski je prosil Veri, naj pobegne, ker ne bo nikoli izdal njenega imena. Ako bi se zapletla v zadevo, bi jo izgnali in jo proglasili za žensko brez državljanstva. Pripravil ji je pot v svobodo. S samokresom je zadržal policijo toliko časa, da je lahko nemoteno pobegnila, potem se je pa brez odpora vdal in odšel molče v zapor. Povedal je pred policijo in preiskovalnim sodnikom vso to svojo zgodbo, le imena svoje rešiteljice ni izdal.

Pripravnica za neveste častnikov

V bližini Tokia so ustanovili nedavno zavod, kakršnega nima doslej še nobena druga država na svetu, verjetno pa je, da bo morda še katera sledila vzgledu Japonske. V japonsčini se imenuje zavod »Rikugun hanoyome gakkō«, kar bi se reklo po slovensko »pripravnica za neveste armadskih častnikov«. Že takoj se je priglasilo za »pripravnice« tega zavoda okoli 250 Japonk, v prvi vrsti dijakinj. Pogoji za sprejem je, da

dovrše dekleta z uspehom kako višjo šolo, da so dobrega značaja, da more njihova rodbina dokazati, da je dala iz svojih vrst kdaj vsaj enega dobrega bojevnika in da imajo resen namen poročiti se s častniki japonske vojske. V tem interiafu se bodo dekleta učila vsega, kar jim je potrebno za v mnogih ozirih trdo življenje ob strani častnikov japonske vojske. Japonska oblastva sva-re vsa pokvarjena in tena dekleta pred vstopom v ta zavod, ker življenje v njem je trdo in treba je delati.

Strokovnjaki za pivo.

Te dni je neka ameriška pivovarna poslala v Plzen svojega zaupnika, da zbere podpise znanih pivskih strokovnjakov o kvaliteti plzenjskega piva ameri-

ške proizvodnje. Ta odposlanec je prinesel s seboj tudi precejšnjo količino ameriškega plzenjskega piva, in tako bodo mogli Plzenčani pokušati svoje domače pivo, izdelano v ameriški pivovarni in povedati o njem svoje mnenje. Izjave morajo biti seveda ugodne, zaradi tega je odposlanec pač prišel, da bo mogla potem pivovarna delati reklamo in razširiti svoje pivo. Tisti, ki se bodo zastopali napili piva in bodo dobili za svojo izjavo še primerno ameriško odškodnino, gotovo ne bodo podali slabe izjave. Američani se pa bodo poslej domišljali, da je njihovo »plzenjsko« pivo enake kvalitete, kakor je pravo plzenjsko.

V vsako slovensko hišo »Večernik!«

Razno	STANOVANJE	Službo dobi
KDOR BI KAJ VEDEL o Pavlu Gradiškiku, vrvarja iz Selnice ob Dravi, naj javi proti nagradi njegovi soprogi go. Magdalení Gradišnikovi, Selnica. 3576	lepo, čisto, oddam s 1 septembrom stranki brez otrok. Cvetlična ul. 23-III. 3577	UCENKO sprejme česalni salon »Mia«, Meljska c. 26. 3589
BRZOJAV! Sveže morske ribe dobite danes pri Vicel-u, gostilna »Rotovž«. 3582	LEPO, VELIKO STANOVANJE tako! oddam. Pisarna »Rapid«, Gosposka ulica 28. 3584	Kupujte svoje potrebnosti pri naših inserentih!
DOSPELO DOBRO VINO po Din 8.— in prima portugalec Din 12.— Gostilna Rojko. »Pri žilpi«. 3586	STANOVANJE oddam s 1. septembrom. Studenti pri Mariboru, Jurčičeva ulica 17. 3547	

Otroški kostimi
po vseh cenah že od Din 60.— dalje,
dobre, trpežne in cenene so samo

Tivar obleke

za vse otroke! 3505

Opozorilo!

Podpisani sem doznal, da se širi po mestu govorica, da je našla v moji kleti oblast ponarejeno vino, da se je isto moralo izliti v velikih množinah v Dravo in da sem bil obsojen na visoko globó tudi rad! tega, ker se je baje pri meni našla velika količina saharina. Izjavljam, da bom vsakega tožil, ki bo razširjal slíčne resnici povsem ne odgovarjajoče in povsem neutemeljene govorice. 3578

Ante Zorič, lastnik »Jadranske kleti«.